

Montbau

Mireia Llinàs i Josep Lluís Roig

Mireia Llinàs

Una piscina buida

L'Andrés Baladoch té l'edat dels primers borrissols a sobre el llavi, l'edat en què els fantasmes que assolaran la seva vida comencen a aparèixer. Avui és el seu aniversari. Per estadística, una dotzena de nens del centre també deuen fer anys aquell dia. No, no li pot saber greu que ningú no el felicitin ni li faci cap regal. L'Andrés no és més lleig ni més agraciat que altres interns, no és més gras ni més magre. No té una veu ni massa dolça ni massa aspra i la seva mirada no arriba a ser prou viva ni tampoc prou melancòlica. Ell mateix es considera una vulgaritat i el seu únic do és el de passar desapercbut. No suspèn cap examen i, malgrat que se'n veu capaç, no passa mai del sis. A vegades, fins i tot es deixa algunes preguntes sense respondre per no treure nota, no vol que el felicitin, no vol cap diploma a final de curs, ni que ningú li tingui enveja. Parla poc, just per no ser considerat un raret. Vol ser invisible. Malgrat tot, el pare Genaro s'hi va fixar. I ell se sent molt afortunat pel privilegi d'aquesta amistat tan especial amb don Genaro, un home de mans delicades i polides, un caminar com si ningú no l'esperés enlloc, que es pren tantes consideracions amb ell. Se'n sentia molt afortunat, fins ara.

És una nit de tempesta, en ple mes de gener. Ell i els seus noranta-nou companys de dormitori estan adormits en un son profund. No falta gaire perquè don

Esteban els despertí cridant i picant de mans a les set del matí, una estridència a la qual molts no s'acaben d'acostumar. Mentre el vent fa repicar una finestra mal ajustada per on s'escola un fred traïdor provinent de la muntanya de Collserola, l'Andrés somia. La sorra se li enganxa a la galta i se li fica a la boca, ha d'escopir-la. Es troba en una platja deserta i infinita, almenys ell no és capaç de veure-hi ningú. Es troba a la vora del mar, estirat al terra humit i no pot moure's per més que ho intenti. Nota una amenaça, però no sap d'on prové. Mira al seu voltant i ni rastre de vida. Sorra i més sorra. Les onades cada cop el mullen més. Vol aixecar-se i marxar, per què no pot? Llavors ho veu; no té cames. Les seves extremitats inferiors s'han convertit en una enorme i llefiscosa cua de peix. Sí, com una sirena. Intenta arrossegar-se per la sorra per fugir de les onades, però és inútil. Sap que, malgrat ser gairebé un peix, dins l'aigua no sobreviuria. Té aquesta certesa, tot i que li comencen a créixer unes brànquies que es nota sota el pit. Darrere seu, les onades cada cop són més altes i més violentes i no trigaran a engolir-lo. Per sort, un crit molt agut esborra la imatge. Don Esteban, baixet, rabassut i amb molt mala llet, entona, com cada dia, el primer crit matinal, el primer que senten els nens quan es lleven.

—*¡Viva Jesús!*

—*Para siempre en nuestros corazones...* —responen endormiscats els nois.

—*¡Viva Jesús!* —insisteix don Esteban, més fort.

—*¡Para siempre en nuestros corazones!*

Abans que don Esteban revisi cada llit, l'Andrés ja l'ha fet, s'ha vestit amb el seu uniforme —el número 230 brodat a la part superior dreta—, s'ha pentinat amb la seva pinta estil navalla, de carei, que va rebre quan va entrar, i està a punt per anar a esmorzar. No se li pot retreure res. Segueix les normes tal com li manen.

Malgrat que d'un temps ençà li cau el món a sobre pel sol fet d'aixecar-se del llit.

A l'hora assenyalada s'asseuen en taules rodones de deu. En Grau, el líder del ramat, sempre es fica amb l'Andrés. Suca el seu pa a la llet i, quan està ben tou, l'hi llença a la cara. A l'Andrés això li fa molt fàstic, però dissimula, pensa que si es mostra molest això encoratjarà més el seu perseguidor. Tots riuen quan l'Andrés es treu resignadament els trossos de pa del rostre i s'eixuga amb un tovalló.

—*iEh, Baladoch!* —crida en Grau—. *Han visto a tu madre pajilleando a uno en el Gallinero del Bosque. Moya fue la semana pasada a la golfa. Dice que tiene unas manos muy finas, igualitas que las tuyas.*

L'Andrés fa grans esforços per no encendre's quan li parlen de la mare, que ell no coneix i que sempre ha pensat que un dia vindrà i el rescatarà d'aquell infern. Però el que més l'encén és no poder-se defensar, no poder-li fotre un gec d'hòsties a en Grau. Aquest és prou llest per enverinar-lo a cau d'orella, d'aquesta manera els salesians ho passen per alt. Però l'Andrés no pot més amb aquella tortura psicològica que rep dia rere dia, i es llença com un lleó sobre en Grau i li fum uns bons cops de puny. Aquest, desprevingut, no pot evitar la primera batzacada. Quan s'acosta les mans al nas observa amb espant que li brolla sang. La batussa no ha durat gaire, ja que el vigilant els separa d'una revolada agafant per l'orella en Baladoch, que sent un dolor intens com si aquesta estigués a punt de desenganxar-se-li del cap. Don Braulio, el vigilant, el treu fora del pati, vol donar exemple i exerceix un càstig a l'altura de les circumstàncies, cal que la situació no es repeteixi. Aquells petits dimonis, si detecten la més mínima feblesa, li pujaran a la gepa, no és fàcil gestionar set-cents nens les vint-i-quatre hores del dia. La mà ferma és necessària per

mantenir la disciplina. Així els ho ha manat fer don Wenceslao, el director del centre. Amb aquest convenciment, don Braulio, que no és corpulent ni gaudeix d'una gran alçada, arrossega l'Andrés fins al pati i allà li pega una bona surra que els interns observen amb delit des de les finestres de les aules, malgrat que els cops de peu i els moviments espasmòdics del nano aixequen una polseguera que impedeix veure bé l'espectacle. De l'esforç que gasta don Braulio i les ganes que hi dedica descarregant contra l'Andrés, li cauen les ulleres fosques que du. El pols se li ha accelerat. Tots, no només en Grau i el seu seguici, sinó també altres interns, senten una lleugera satisfacció de veure'l allà a terra. No els agrada, és educat, tranquil, sempre es porta bé i, a diferència d'ells, mai no rep cops. És el protegit de don Genaro i sembla intocable. Alguna cosa de l'Andrés neguiteja els altres, una vida interior, una sensibilitat que intueixen i que els fa sentir incòmodes. Per tot això senten plaer en veure el seu company a terra impregnat de fang i llàgrimes. Al cap d'una estona, les rialles es van apagant, l'Andrés ha deixat de moure's i alguns comencen a pensar si aquella violència no és desmesurada. Don Genaro, alertat pels esgarips llunyans de queixa i els víctors dels altres, s'acosta al grupet que envolta don Braulio, ja amb la sotana bruta i xopa de suor, que encara esbatussa el noi.

—*¿Qué pasa aquí?*

—*Don Genaro, Baladoch se ha peleado con el Grau. No podemos tolerar este tipo de comportamiento y le estaba dando un escarmiento.*

—*Muy bien. Ya me encargo yo. ¡Todo el mundo a clase!* —*crida dispersant la curiositat.*

Don Genaro s'acosta al cos arraulit i temorenc de l'Andrés, que ja no podria suportar cap més cop. Per a l'Andrés, en aquell instant, don Genaro és com un àngel de la guarda que ha baixat del cel per salvar-lo,

fins i tot li sembla que, més que un home, és un feix de llum incorpori i ingràvid al qual ha de tocar per comprovar que és allà i està fet de carn i ossos. Don Genaro l'ajuda a incorporar-se i el du al seu despatx.

Les agulles del rellotge de paret reboten per l'espai, intensificant el silenci.

—*¿Qué ha pasado?*

És la tercera vegada que li pregunta i l'Andrés segueix mirant el petit crucifix que corona l'estança. Li agradaria respondre-li, accontentar-lo, faria qualsevol cosa que el pare Genaro li demanés. Però no pot, de la mateixa manera que no pot moure's quan és a la vora del mar en el somni que el visita cada nit i que l'esgarrifa. Ni ell sap entendre què li passa d'un temps ençà, i se sent lluny de poder expressar-ho. Don Genaro sospira resignat i se li acosta, li acaricia el rostre.

—*Tendré que castigarte sin cine este domingo.*

Fa un temps aquesta sentència li hauria fet més mal que la pallissa de don Braulio. El cine del diumenge a la nit era el seu únic moment d'evasió, on podia deixar de ser ell per unes hores. Ara s'adona amb sorpresa que no li importa, tant li fa si el castiga en una cambra fosca i es va consumint a poc a poc. No recorda haver sentit això abans. Don Genaro segueix acariciant-li el rostre, els seus cabells bruns i brillants, la nuca i les espatlles. L'Andrés es pregunta si aquestes carícies són les que li faria la seva mare o el seu pare si en tingués. No sap si l'amor de don Genaro és l'amor noble, desinteressat i incondicional que intueix que senten la majoria de mares pels seus fills. Però des de fa poc ha començat a pensar que el que fa no està bé i un sentiment de vergonya i culpa el corromp per dins.

La Maite Arzuaga és una franquista convençuda, periodista tot terreny, catòlica, de bona família i plena de

contradiccions. Sap que al seu cap, el director del diari *Pueblo*, tant se li'n fot la seva ideologia mentre sigui una bona periodista. Està embarassada de set mesos. En el seu moment, ja va ser un disgust per al seu pare que volgués estudiar, i ara és el seu marit qui no aprova que treballi, i molt menys de periodista. Ella li promet que farà aquest últim reportatge a Barcelona i que després ho deixarà i es dedicarà a la família. Sí, abandonarà les aventures per dedicar-se en cos i ànima a ser una bona esposa i una bona mare. Abans d'anar a dormir resa un parenostre. S'ha d'aixecar d'hora, demà han d'agafar el tren cap a aquella ciutat que sempre ha associat a la disbaixa i als odiosos anarquistes.

Barcelona és bonica malgrat tot, però els orfenats sempre li han semblat un lloc trist i tediós. Se sent culpable de pensar això. És conscient de la sort que tenen aquests nens amb els salesians; potser no gaudiran mai de la calidesa d'una llar, però no els faltará un tros de pa per endur-se a la boca.

Van enfilant per la muntanya, el taxi encara els ha deixat massa lluny, i l'orfenat no arriba mai, tot i que fa estona que el veu en la llunyania, el campanar sobri i els pavellons racionalistes, nous i asèptics. En Crespo, el fotògraf, l'acompanya carregant la càmera i el trípede de fusta. És un bon noi, en Crespo, fa la seva feina i parla poc, tal com li agrada a ella. Dormen en una pensió de la plaça d'Eivissa. En Romero, el director del diari, va insistir que es quedessin en un hotel de més categoria, però la Maite és partidària de practicar l'austeritat. Una màrfega on estirar-se i una manta amb què cobrir-se és tot el que necessita. Mentre avança pels camins enfangats del nou barri, constata que és una zona en expansió. Una enorme falca del Ministerio de la Vivienda no deixa lloc als dubtes: «*Plan de Urgencia Social. Polígono de Montbau. Construcción de 1.500 viviendas*». Malgrat les grues i tots els espais en construcció, la zona és

ben salvatge i la Maite es pregunta si seran capaços de domesticar-la. Un barri necessita tradició, història, comerços, no només habitatges. Suposa que això l'alcalde Porcioles i la seva gent ja ho hauran tingut en compte. Amb l'ajuda de Déu segur que ho aconseguiran. Tant de bo. Hi ha tanta gent necessitada! Els problemes d'habitatge són greus, sobretot des de l'arribada en massa de tota la gent del camp, com el seu cosí Eustaquio, de Cadis, que es va instal·lar a Barcelona fa un any. Sí, potser Montbau arribarà a ser un gran barri, a la falda de la muntanya. I ella està vivint el seu naixement en aquesta dècada que tot just s'inicia i que ha de portar tants canvis. Però de moment la Maite només hi veu un gran hospital construït fa només quatre anys i batejat amb el nom de Residencia del Generalísimo, on s'apleguen tot tipus de malalts a l'entrada i un tapis de dolències i els sons queixosos que hi van darrere. Més enllà observa el Palau de les Heures, on s'havia amagat el traïdor de Companys, un altre orfenat, el Ribas, i Can Frares, que resulta ser un altre hospital infantil. Dues o tres cases de pagès disseminades acaben de conformar el paisatge, dominat per boscos i camps. Malgrat el fred i la humitat de la vall, que les seves mitges de seda de noia de ciutat no poden combatre, l'indret li sembla especial, fins i tot màgic. Arriben per fi a la porta de les Llars Mundet, una barrera de metall els impedeix el pas i un conserge abandona la comoditat relativa de la seva caseta per esbrinar què volen. Els mira de fit a fit, desconfiat, exhalant un núvol blanc per la boca i fregant-se les mans glaçat a causa del fred propi de les primeres hores.

—*Buenos días* —s'avança la Maite, esbossant el seu millor somriure. Sap que els periodistes i les càmeres sempre provoquen recel.

—*Buenos días, señora. Hoy no es día de visita.* —L'esguarda fixant-se en l'embalum de la panxa, que l'abric de llana no pot dissimular.

—*No venimos de visita. Somos del diario Pueblo, de Madrid. Venimos a hacer un reportaje sobre el hospicio, hablamos con don Wenceslao, el director.*

—*Ah, sí, sí, algo me dijo. Cada semana viene alguien, la semana pasada estuvieron los del NO-DO. Bueno, pasad.*

L'home els obre la porta amb parsimònia i, sense deixar-los d'esguardar, fa un gest perquè avancin. Els edificis encara són més amunt, amagats rere els pins i els avets, però als voltants ja s'hi veuen nens jugant a futbol en els diferents camps que esquitxen un terreny on no es distingeixen els límits externs. Criatures uniformades amb una bata de ratlles i un número diferent cadascú, la seva única identitat, corren rere la pilota de cuir sota l'atenta mirada dels vigilants de sotana negra i ulleres fosques. Uns altres grups formen fila a la pista de dalt i es desplacen en silenci i ordenadament deixant una distància mil·limetrada entre ells. Un salesià separa dos nens que caminen junts. Una complicitat excessiva podria conduir al pecat. Més enllà, la Maite es fixa especialment en un d'ells; va coix, una mà embolicada amb un guix i una tireta a la cella. Creuen una mirada. En Baladoch també l'observa, com si de cop es creés una connexió entre ells.

La Maite i en Crespo, guiats per don Genaro, entren a l'edifici de les visites, una sala ampla on un cop al mes s'hi retroben les famílies amb els interns més privilegiats, aquells que tenen algú a fora que els estima o que com a mínim es pren la molèstia d'anar-los a visitar. També hi estan disposades les oficines dels salesians, el temut despatx del director. La imperant sentor de mitjons suats la mareja, i està temptada a sortir corrents, però no ho fa. Els salesians estan interessats a mostrar les bondats del centre. Don Genaro continua ensenyant-los totes les instal·lacions. A part dels dormitoris gegantins on dormen els nois, les aules i els menjadors, hi ha les cuines

immenses, treballant a ple rendiment per abastir un orfenat amb milers de nens i nenes, un hospital i un asil per a gent gran. La Maite apunta a la seva llibreta. En Crespo pren fotografies. Camp de frontó, beisbol americana, fins i tot piscina. Ara no és temporada, les parets han fet verdet, l'aigua estancada s'ha tornat terrosa, les fulles de la tardor han creat una coberta natural on fins i tot hi sura un ocellet mort.

—*Hay que limpiarla* —puntualitza don Genaro, perspicax com una fura—. *Ahora la ven así, pero en verano los chicos la disfrutaban mucho. La mayoría no tienen con quien irse de vacaciones y se quedan aquí.*

—*Me gustaría entrevistar a alguno de los huérfanos* —deixa anar la Maite sense preàmbuls. Si alguna cosa ha après en la seva feina és que el millor és ser ras i curt.

Don Genaro sembla torbar-se. Com si l'hagués enganxat desprevingut. Dissimulant el seu desacord, intenta evitar el tema.

—*Los chicos tienen una rutina muy estricta. Es la manera de que todo funcione. Deporte, estudio, dedicación a Dios, civismo, talleres, canto... Les enseñamos todo lo que deben saber para enfrentarse a la vida. Algo así podría desconcentrarlos. Además, no creo que tengan nada interesante que contar.*

—*Seguro que están muy contentos y agradecidos y quiero que me lo digan con sus palabras* —insisteix la Maite.

Don Genaro somriu i, mal que li pesi, decideix satisfer la periodista.

Entren a una classe de Formación del Espíritu Nacional. Sobre els seus quaderns, els nens copien unes frases de la pissarra, amb la ploma que han de sucar massa sovint al tinter. Procuren no embrutar-se els dits. Don Genaro assenyala quatre nois, que s'acosten amb un cert temor. La Maite es fixa en el noi que ha vist abans al pati, un instint li diu que l'ha d'entrevistar.

—*Me gustaria entrevistar a ese, el 230* —s'avança la Maite.

Don Genaro no ho veu clar, dubta uns instants. Finalment fa un senyal perquè l'Andrés s'hi acosti. A la Maite li crida l'atenció com don Genaro l'agafa per la nuca i la recelosa reacció de l'Andrés.

El grupet s'acomoda a un dels despatxos i la Maite comença a fer les entrevistes; en Crespo pren unes quantes fotografies tot demanant que somriuguin, sortiran al diari! Però l'Andrés Baladoch té un somriure trist per més que s'hi esforcí. L'olfacte d'en Crespo no l'ha enganyat mai, fa massa anys que va darrere de l'objectiu per no adonar-se'n, a aquest noi li'n passa alguna. La Maite sempre formula les mateixes preguntes rutinàries i no en sap les respostes. Als nois els agrada la varietat d'esports que poden practicar, però en canvi detesten haver d'anar a missa tres cops al dia i que els peguin amb el batall de les campanes. S'envien cartes d'amor amb les nenes del pavelló de més amunt, que els ensenyen les calces per les finestres, confessen, i esperen tenir divuit anys per tocar el dos. Es queixen d'alguns salesians que els castiguen i el que més els agrada és el cine i les excursions al Tibidabo. Esperen amb delit la visita dels familiars, si en tenen. La Maite censurarà algunes parts. Ometrà totes les crítiques i afegirà algunes floritures, sap perfectament quina és la seva missió, fer arribar a la gent la veritat, i aquesta no és altra que el triomf sense precedents d'Hogares Mundet, un hospici nou, airejat, amb unes grans instal·lacions i un model educatiu exemplar, un nou èxit del *desarrollismo* del Règim, i no seria just que algú ho posés en dubte. Quan arriba el torn de l'Andrés Baladoch, el seu testimoni és molt diferent del dels altres. L'Andrés es mostra taciturn, amb poques ganes de fer l'entrevista a diferència dels

altres, que se senten protagonistes per un moment i en presumiran més tard amb la resta de companys. La Maite observa el nano, té les ferides encara fresques i un cert tremolor a les mans que intenta ocultar.

—*¿Cómo te llamas?*

—*Andrés.*

—*¿Cuándo llegaste a los Hogares Mundet?*

L'Andrés arrossega les paraules amb dificultat. Per què han d'entrevistar-lo precisament a ell? Per què no el poden deixar tranquil? Tot i que ben mirat... Potser és una oportunitat? És la primera vegada que parla amb algú de fora en molts anys. Aquesta noia té una mirada honesta i no hi ha cap capellà vigilant. Potser hauria de sincerar-se i explicar tot el que li crema per dins? No, això mai. De què serviria? És un nen orfe, ningú no el creuria. On aniria? En un altre orfenat podria ser tot pitjor. Fins i tot serien capaços d'enviar-lo a l'Asilo Durán. No, és millor que es limiti a contestar el que li pregunten i evitar els problemes, pensa.

—*Llegué aquí a los siete años.*

—*¿Dónde estabas antes?*

—*En la Casa de la Caridad, en la calle Montalegre.*

—*Un buen cambio, ¿no? Aquí tenéis mucho espacio para jugar. Parece que estáis muy bien.*

Sí, ben mirat, millor que ho deixi córrer. Com tots, sembla que ella està convençuda que aquell lloc és un miracle. L'Andrés es pregunta quan acabarà aquella entrevista inútil. Encara ha de fer els deures d'àlgebra. També es pregunta si la seva mare devia tenir aquell aspecte quan estava embarassada d'ell.

—*Sí, estamos muy bien, señorita. Aquí podemos jugar, todo es nuevo y bonito. El agua de la ducha sale caliente. Estoy muy contento.*

—*¿Qué es lo que más te gusta?*

Des de quan a algú li importa el que més li agrada a ell? Ni tan sols s'ho ha preguntat mai. Podria dir el que

li agradava abans, ara ja no el motiva res. Al revés, sent un profund menyspreu per tothom, especialment per don Genaro. Només recordar l'olor de Floïd que desprèn quan se li acosta, li fa venir ganes de vomitar. Què li passa? Les preguntes de la periodista el fan reflexionar. Per més que furgui entre el seu cervell, no pot localitzar res que li agradi.

—*¿Andrés? ¿Me escuchas?*

El silenci sura per l'estança com un vaixell a la deriva.

—*¿Andrés?*

—*La piscina. Bañarme en verano, cuando la mayoría de compañeros se han ido de vacaciones con sus familias.*

—*¿Tienes familia?*

—*No.*

Sí que en té o això desitja creure. La seva mare. Algú li va explicar que existeix. Fins i tot es rumoreja que cap al tard se l'ha vist a l'ermita de Sant Cebrià resant pel seu fill. Però si no ha aparegut en tot aquest temps, res el porta a pensar que apareixerà aviat. Potser està morta i ningú no l'ha avisat, perquè qui és ell per tenir dret a assabentar-se'n?

—*Está bien, Andrés, no te preocupes. ¿Hay algo que no te guste? Puedes contármelo.*

Fins ara l'Andrés no mirava la Maite, tenia els ulls clavats a la taula en un lleuger gest de submissió. De cop, l'Andrés aixeca el cap. La seva mirada penetrant la incomoda. L'Andrés veu un bri d'esperança. És possible que aquesta dona pugui ajudar-lo? No, impossible. Quines bajanades. La pausa es fa eterna. El silenci previ a una gran revelació, pensa ella.

—*No hay nada que no me guste, señorita.*

La Maite mira en Crespo. Una resposta incorrecta. Tots tenen de què queixar-se. Per què aquest s'hi nega?

—*Hombre, habrá algo. Tranquilo, eso no lo pondré.*

Ella insisteix. Per què insisteix?, es pregunta l'Andrés.

Què en traurà d'explicar-ho? El creurà? No, no pot trair don Genaro, tot el que fa ho fa pel seu bé, igual que la resta. Com pot ser tan desagraït? Al cap i a la fi, és la seva família. La Maite es pregunta d'on venen les ferides del noi. Jugant a futbol? El que té davant és la viva imatge del dolor. Està preparada per escoltar la veritat? O en el fons desitja que segueixi mentint? Parla, Andrés! Parla! O calla per sempre.

—*No hay nada que me disguste. Soy un privilegiado. Tengo amigos, la comida es buena, tenemos un teatro, me gustan las clases y los deportes.*

I la Maite ho vol creure, però tot el que ha dit, des de la primera paraula fins a l'última, li sona fals. Una part d'ella vol anar més enllà; en canvi, una altra part no vol problemes. Segur que ha pres mal jugant? Finalment no pot estar-se'n.

—*¿Cómo te has hecho estas heridas?*

En Crespo abaixa la càmera i deixa de fer fotografies. Li estranya que la Maite faci aquest tipus de preguntes, no és propi d'ella. On vol anar a parar? L'Andrés no pot creure que algú li preguntés una cosa així, mai ningú abans no havia volgut saber com es fa les ferides. Bé, les ferides externes no són tan difícils d'explicar, són les internes que sent les que no se li curaran mai.

—*Me peleé con el Grau. Después, don Braulio me pegó. Lo merecía. Después, don Genaro... Él... Lo que él hace... Bueno, en su despacho...* —L'Andrés, tremolós, sembla que intenta dir alguna cosa, es posa vermell com un perdigot. La Maite intueix el pitjor, el talla.

—*Sí, es un buen hombre, ¿verdad?*

L'Andrés assenteix, sí, és millor així. Per un segon ha estat a prop de confessar la veritat. En el fons agraeix que la periodista ho hagi tallat, per a ell resulta massa vergonyós. D'alguna manera se sent alleugerit i, alhora, amb un pes molt gran dins seu. Era això possible?, es

preguntava. La Maite no s'ha vist capaç d'escoltar i decideix canviar de tema.

—*¿Esta cadena te la dio él?*

L'Andrés es protegeix la cadena que li penja del coll instinctivament cobrint-la amb la mà.

—*No, esta cadena la dejó mi madre en el cesto para que no la olvidara* —s'apressa a aclarir—. *Eso me dijo una monja..., porque yo era un bebé y no me acuerdo.*

—*San Francisco de Asís. Uno de mis santos preferidos* —somriu la Maite.

—*Podía calmar a las bestias salvajes* —puntualitza l'Andrés alhora que guarda la cadena ben endins de la seva roba com un tresor.

—*Bueno, es mejor que lo dejemos aquí, Andrés, muchas gracias. No ha sido tan difícil, ¿verdad?*

Però l'Andrés no respon res. Li torna a llançar aquella mirada suplicant que la glaça i que no sap com interpretar. L'Andrés acaba de perdre la seva oportunitat per confessar el que només ell sap que passa al despatx de don Genaro. No se n'ha vist capaç. O ha estat ella que no li ha donat peu?

La Maite i en Crespo estan dinant uns *callos* a La Bodegeta, a l'esplanada de Montbau. Abans d'entrar han hagut d'esquivar un carro amb una mula que mastegava gandula i sense pressa esperant el proper viatge. La Maite mira a través del vidre els pocs establiments que a poc a poc es van situant al barri, encara amb molts edificis en construcció i carrers sense asfaltar.

—*Anda, mira, en ese colmado venden huevos frescos a veinticuatro pesetas la docena, más baratos que en mi barrio. Si quieres te hago una tortilla de patatas esta noche en la pensión.*

—*Eres muy amable, Maite, pero no hace falta. Yo... es que tenía pensado ir a la sala Bikini esta noche, si no te importa... si te da apuro quedarte sola...*

—*Ve donde tengas que ir, por mí no te preocupes.*

—*¿Por qué no vienes? Será divertido, hay minigolf y hacen unos bocadillos de jamón dulce y queso que están para chuparse los dedos... Deberían llamarlos bikinis directamente, no he encontrado ningún bar que los hagan como aquí, te lo aseguro.*

—*Crespo, estoy embarazada de siete meses. No estoy para guateques. Además, qué pensaría la gente... Pero ve, diviértete.*

La Maite intenta mostrar-se oberta, no li acaba d'agradar que hi vagi, però sap que té fama de puritana entre els nois de la redacció. Els temps estan canviant, tot i que ella sempre s'ha sentit més còmoda amb les normes que regien el món fins fa poc. La Maite segueix mirant cap enfora aquell barri tan inhòspit, encara amb més aspecte de polígon industrial que de barri, tan nou i diferent del que està acostumada que li sembla irreal. Una vegada va anar als Estudios Cinematográficos de Madrid, on rodaven una pel·lícula; havia d'entrevistar l'Anthony Quinn. Aquell barri li recordava allò, un decorat de cine. Malgrat tot, la gent que hi passejava era jove i es veia il·lusionada; tenir un pis en propietat, aigua calenta i dues o tres habitacions era més del que podrien haver somiat mai. Més enllà, a l'esplanada del Pla de Montbau hi observa una escultura abstracta enmig d'un estany artificial.

—*¿Qué te han parecido los chicos?*

A en Crespo li estranya aquesta pregunta, la Maite mai no li demana la seva opinió.

—*Bien, me han parecido bien, chicos de trece años. ¿A qué te refieres?*

—*A nada, nada... A mí también me han parecido normales. Cómo iban a ser, ¿verdad?*

En Crespo s'encén un cigarret.

—*¿Te importa?*

—*No, no, yo también me fumaré uno* —diu la Maite,

encenent-se un Ideales—. *El chico con moratones esconde algo.*

—*¿Tú crees? Supongo que estará algo enfadado, en el fondo. Esos curas les deben meter unas buenas palizas.*

—*Sí, claro, es necesario* —defensa amb molt poc convenciment.

La Maite torna a mirar, a través de la finestra del bar, l'escultura de Marcel Martí.

—*No entiendo el arte moderno* —mastega amb un cert rebuig la Maite.

—*He leído que es una fusión plástica con el barrio de Montbau que imita el ritmo de trabajo que se ha realizado para dar vivienda a las personas* —anuncia en Crespo, cofoi de poder-se fer el llest.

—*Ya... Bueno, voy a llamar a mi marido. He visto que tienen un teléfono ahí detrás. Supongo que tú querrás pasear por la ciudad. Yo me quedaré un rato más por el barrio. Mañana por la mañana me gustaría volver al orfanato.*

—*¿Ah, sí? Creía que ya habíamos terminado.*

—*Me gustaría que tomaras unes cuantas fotos más.*

No afegeix res més, la Maite agafa el seu bolset, l'abric i surt del bar. En Crespo l'observa sortir; sempre ha pensat que aquella dona és tot un misteri.

Com sempre que té un conflicte que no sap com resoldre, la Maite té la necessitat de caminar fins que les cames diguin prou. Un mal presentiment se li ha ficat al cos i està convençuda que l'Andrés oculta alguna cosa; és més, semblava disposat a explicar-ho si no fos perquè ella l'ha tallat. Què li han fet? No, no pot ser, és aberrant. Intenta dissuadir aquests pensaments, com pot dubtar dels homes de Déu? Potser és l'instint maternal que ja comença a sentir amb l'ésser que ella mateixa du a les entranyes. Segur que hi ha una explicació raonable, però no es quedarà tranquil·la fins

que l'Andrés li digui el que li anava a dir. Passeja pel carrer de l'Harmonia entre aquells edificis deshabitats i les piles de maons preparats per ser col·locats. La majestuositat d'aquelles construccions de línies rectes que rasquen el cel la fan sentir minúscula. Pels carrers solitaris no hi passeja ni una ànima, en una zona de difícil accés on encara no hi arriba el metro, ni tan sols un trist autobús. Els llums de la ciutat comencen a encendre's allà baix, molt lluny d'on ella es troba. El cel rogent anuncia noves pluges, els esparvers sobrevolen el seu cap buscant algun conill o algun gat despistat. Al *colmado* del Juani, a Pla de Palau, dels primers comerços que atorguen color a aquell híbrid grisós a mig camí entre la naturalesa més exuberant i la cruesa del formigó, s'hi compra una paperina de regalèssia. Un costum que manté de quan era una nena i que encara no l'ha abandonat. Potser s'està ficant on no la demanen. El millor és que torni a casa amb el seu marit com més aviat millor. Com sempre que se sent perduda, la Maite busca refugi en una església per resar. Hi ha un bon passeig per entremig dels boscos fins a l'ermita de Sant Cebrià, però la Maite decideix recorre'l. Avui, a la petita ermita del segle XII, no s'hi veu moviment i menys a aquelles hores, tot i que hi ha signes de bullici dels caps de setmana; el temple està situat a pocs metres d'un *merendero*. L'home que se'n cuida, amb una estranya malaltia a la pell, lliga un gos vell que borda sense esma a tots els visitants. La Maite es fica dins de l'ermita, on observa una dona agenollada a primera fila. Es col·loca darrere seu a una distància prudencial i comença a resar. La dona somiqueja. Això la desconcentra. Intenta focalitzar-se en les figures de sant Cebrià i santa Justina que decoren l'altar. No pot evitar mirar-la. Posseeix una desconcertant semblança amb l'Andrés. La Maite s'hi acosta massa i la dona es persigna i surt de l'es-

glésia. Una quietud asfixiant s'apodera de l'estança. Un silenci sepulcral només interromput pel xiuxiueig nerviós de la seva pregària.

L'endemà, la Maite camina sola fins a les Llars ja que en Crespo no ha aparegut. Si fos un altre, s'hauria preocupat, però el fotògraf té prou carisma i cara dura per engalipar qualsevol d'aquestes noies modernes que comencen a dur pantalons. Un cop a la porta, el conserge li fa mala cara en veure-la.

—*¿No pudo terminar el reportaje, ayer?*

—*Sí, nos dejamos un objetivo de la cámara, solo será un momento* —menteix.

—*¿Y no viene su compañero a buscarlo?*

—*Duerme. Demasiados cubalibres.*

—*Ya, entiendo.* —L'home l'escodrinya amb la mirada retraient-li la seva presència.

La Maite enfila cap amunt percebent un ambient enrarit. Hi ha menys xivarri i els patis estan buits. Com si els corbs, fins ara impertorbables sobre les branques infinites dels plataners, grallessin intentant advertir-la d'algun perill. Una atmosfera tràgica sembla tenyir-ho tot. Resol que tot és fruit de la seva imaginació i intenta no pensar-hi. Per fi pot parlar amb don Genaro, malgrat que alguns capellans l'han intentat dissuadir inventant excuses. Ella espera pacientment fins que la rep.

—*¿En qué puedo ayudarla? Creía que ya habían acabado su trabajo.*

—*Sí, casi. Solo quería volver a entrevistar a los chicos de ayer.*

—*¿Por qué?*

—*Bueno, pensará que soy muy mala profesional, pero perdí mi libreta. De hecho fui víctima de un robo.*

—*Ya. ¿Lo ha denunciado a la Guardia Civil?*

—*Sí, claro, no se preocupe, pero necesito volver a hablar con los chicos.*

En aquell moment apareix en Crespo amb una cara d'haver dormit molt poc. Don Genaro aprofita per desviar la qüestió.

—*Puedo llevarlos a la estación, tenemos algunos coches. La verdad es que hoy no es un buen día. Es mejor que se marchen.*

—*¿Puedo hablar con el 230?* —gairebé suplica la Maite sense dissimular el seu interès.

—*No, imposible.* —A don Genaro se li desencaixa el rostre—. *Creo que hemos colaborado generosamente para que pueda hacer su reportaje. Espero que entienda que no tenemos todo el día para atender a periodistas. Por favor, les pido que se vayan.*

La Maite necessita saber la veritat. Alguna cosa li diu que aquell home li amaga informació.

—*¿Qué ha pasado con Andrés?*

En Crespo no pot creure la gosadia de la Maite, don Genaro se sent profundament nerviós, tan qüestionat que és capaç de qualsevol cosa. Era possible que aquella dròpola hagués descobert alguna cosa?

—*Quería ahorrarle el disgusto, pero ya que insiste... Andrés ha fallecido esta noche.*

—*¿Cómo?* —La Maite escolta el capellà, atònita.

—*Don Esteban, el hermano que los vigila en los dormitorios, lo ha encontrado en la cama esta mañana, frío. Nadie se ha dado cuenta. Muerte súbita, nos ha dicho el médico, a veces pasa. Ahora ya está con Dios.*

La Maite no pot assimilar tot aquella informació. L'Andrés, mort? Si ahir era viu!!! El verí de la culpabilitat la comença a corrompre. Ha arribat massa tard.

—*Nadie tiene la culpa. Dios se lo ha querido llevar* —sentencia don Genaro.

La Maite assenteix, però el seu instint li diu que l'home menteix. Tal vegada no té més remei que creure'l, no en pot dubtar. Potser s'equivoca, potser s'ha deixat endur per aquella melangia de què parla tothom que

afecta les embarassades i ha entelat el seu judici, potser això li fa buscar cinc peus al gat.

Ella i en Crespo surten a l'exterior, encara no pot creure el que ha passat. Un cop a fora, al pati, alguna cosa davant seu la sorprèn; la piscina ha sigut buidada i netejada de cap a peus! Era ahir que visitava el centre i parlava amb l'Andrés? Li sembla com si haguessin passat anys. Ho veu tot tan canviat, com si tot s'hagués precipitat a l'abisme i ella s'ho hagués mirat des de l'altra banda del carrer, sense creuar. L'energia del lloc la consumeix a poc a poc i cada minut que passa se sent més dèbil. La Maite es troba davant de la piscina, observant-la incrèdula, en Crespo es manté unes passes més enrere. Una brillantor metàl·lica li crida l'atenció en l'extrem més profund. Sense pensar-s'ho, baixa per les escales rovellades i camina per la gegantina fossa fins que allarga la mà i desenreda el que sembla una cadeneta de plata amb la imatge de sant Francesc d'Assís. La Maite mira en Crespo i aquest no necessita explicacions, sap de quina cadena es tracta. Una esgarrifança recorre el cos de la noia quan se li creuen pel cap els pensaments més maliciosos. Què hi fa allà la cadena de l'Andrés?

Els nens formen la fila, com cada dia, per baixar a esmorzar. Una disciplina gairebé militar que ningú no gosa trencar. La Maite, absorta, té un nus a la gola que no la deixa respirar. Pocs metres després de creuar la sortida, cau de genolls a terra.

—*¿Maite, estás bien?!* —En Crespo l'ajuda a reposar uns instants, ha d'agafar aire.

—*Crespo, le he dado la espalda a ese chico. Yo sabía que le pasaba algo. Él quería explicármelo. ¿Qué hace su cadena en la piscina? ¿Y por qué la han vaciado?*

—*Se le habrá caído. Ya has oído a don Genaro, cosas que pasan.*

—¿Y tú lo crees?

—Y si no, ¿qué, Maite?

—Puede que no pudiera resistirlo más, que no viera salida —diu amb un feble fil de veu.

—¿Y qué podías hacer tú? Nada. Vámonos a casa, Maite —resol el fotògraf.

La Maite i en Crespo segueixen camí avall, en silenci, fins al passeig de la Vall d'Hebron. Impressionats pel que dedueixen que ha passat, són incapaços de dir res més. Una parella de corbs grallen entre els arbres nus de la carretera que mena a Horta. Sempre és més fàcil mirar cap a una altra banda. Com pot escriure un article sense ànima després del que ha viscut? Sí, ella és còmplice, tots s'hi converteixen en romandre en silenci.

Cada cop ho fa més sovint i gairebé s'hi ha acostumat. Dir coses que no sent, escriure el que convé. El que ella creu que s'ha de fer, que gairebé mai no és la veritat. No és això jugar a ser Déu? Qui és ella per decidir-ho? Qui és ella per decidir el que és just i el que no ho és? Quina és la veritat? El cas de l'Andrés és una excepció, diran. Això ho fa menys execrable? El condemnarà a l'oblit? Ella no n'és culpable? No hi ha culpables? O aquesta és la frase que es repetiran tots per poder dormir a les nits? Un calfred la sorprèn mentre esperen un taxi que els dugui a la pensió. S'acaricia la panxa. Espera que el seu fill mai no perdi la llum que el guïï. El sol està a punt de pondre's, les ombres s'han apoderat de la vall, i de la muntanya de Collserola baixa una boira que es cola entre tots aquells flamants edificis nous que, com tots, malgrat néixer plens d'esperança en el futur, acabaran ocultant alguna història inconfessable entre els seus murs.

